

Examensarbete inom Lantmästarprogrammet 2004:38

**MÖJLIGHETER TILL UPPFÖDNING OCH UTSÄTTNING AV
FASANER OCH GRÄSÄNDER PÅ BJÖRNSLUNDS GÅRD.**

**POSSIBILITIES TO BREED AND PUT OUT PHEASANTS AND
MALLARDS ON BJÖRNSLUNDS FARM.**

Av Markus Gyllin

**Handledare: Försöksledare Eva von Wachenfelt
Examinator: Försöksledare Eva von Wachenfelt**

**Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för jordbrukets biosystem och teknik Alnarp 2004**

FÖRORD

Lantmästarprogrammet är en tvåårig högskoleutbildning vilken omfattar minst 80 p. En av de obligatoriska delarna i denna är att genomföra ett eget arbete som ska presenteras med en skriftlig rapport och ett seminarium. Detta arbete kan t ex ha formen av ett mindre försök som utvärderas eller en sammanställning av litteratur vilken analyseras. Arbetsinsatsen ska motsvara minst 5 veckors heltidsstudier (5 p).

Jag är själv intresserad av uppfödning av fasaner och gräsänder och vill därför undersöka möjligheterna av att genomföra detta på vår egen gård.

Ett varmt tack riktas till Lars Einarsson, Dan Jönsson, Mats Bengtsson och Eva von Wachenfelt som gett mig stöd, viktig information och möjligheter till ett genomförande i verkligheten.

Försöksledare Eva von Wachenfelt har varit examinator och handledare

Maj 2004 Alnarp

Markus Gyllin

1	INLEDNING	1
1.1	BAKGRUND	1
1.2	SYFTE	1
1.3	AVGRÄNSNINGAR	1
1.4	METOD	1
2	OLIKA UPPFÖDNINGSMETODER	2
2.1	EGNA AVELSDJUR	2
2.1.1	Egna avelsdjur året om	2
2.1.2	Fånga in avelsdjuren efter jakt	2
2.2	EGEN ÄGGKLÄCKNING	3
2.2.1	Äggkläckningsrummet	3
2.2.2	Ruvmaskiner	3
2.3	DAGGAMLA	5
2.3.1	Fostermoder	5
2.3.2	Inomhus	5
2.4	UTSÄTTNINGSKLARA	5
2.5	GRÄSÄNDER	6
3	SJUKDOMAR OCH ROVDJUR	7
3.1	SJUKDOMAR	7
3.1.1	Coccidios	7
3.1.2	Gapmasksjuka	7
3.1.3	Colibakterier	8
3.1.4	Fjäderhackning och andra hackangrepp	8
3.2	ROVDJUR	8
3.3	DETALJER SOM GÖR ATT EN ANLÄGGNING ÄR BÄTTRE ÄN ANDRA	9
4	HUR VILTVERKSAMHETEN PÅ BJÖRNSLUND SKA SE UT	10
4.1	BJÖRNSLUNDS VOLJÄRER	10
4.1.1	foder och vatten	11
5	PROBLEM	14
5.1	GENERELLA PROBLEM	14
5.1.1	Problem specifika för vår gård	14
6	VILTSLAKTERI	15
6.1	SLAKTERI	15
6.2	HÄLSOGÅNG	16
6.3	STYCKLOKALEN	16
6.4	FÖRSÄLJNING OCH FÖRVARINGSLOKAL	16
6.5	OMKLÄDNINGSRUM	17
6.6	KONTOR	17
7	TILLSTÅND	18
7.1	TILLSTÅND FÖR HÄGNAT VILT	18
7.2	SLAKTERITILLSTÅND	18
8	DISKUSSION	19

9 REFERENSER	20
9.1 LITTERATUR	20
9.2 KOMPENDIUM	20
9.3 TIDSKRIFTER	20
9.4 STENCILER	20
9.5 BESTÄMMELSER	21
9.6 KATALOGER	21
9.7 PERSONLIGA MEDDELANDE	21
9.8 INTERNET	21
10 BILAGOR	22

SAMMANFATTNING

Detta examensarbete behandlar möjligheten till att ha fasan- och gräsandsuppfödning på vår egen gård, Björnslund. Från att till en början ha hoppats på att kunna föda upp kycklingar och ällingar från ägg till utsättningsklara fåglar har jag nu kommit till insikt om att detta är svårare än vad jag trodde från början. Ett startalternativ för min del är att börja med daggamla kycklingar och ällingar, föda upp dessa till utsättningsklara, jaga viltet genom säljjakter och sälja hel fågel med fjädrar på till olika viltuppköpare. Mina förhoppningar var även att kunna ha ett eget slakteri, men även dessa planer har grusats pga. de höga krav och dyra tillstånd som gör det för dyrt i förhållande till dess storlek. Ett litet slakteri har samma krav på renlighet som ett stort och eftersom det är så små kvantiteter som förädlas kommer kostnaden per fågel att bli för hög. Tillstånd för att kunna sälja till vilthandlare och konsumenter kostar 100 000 kronor om året.

I examensarbetet finns kalkyler på hur många fåglar som måste omhändertas för att ett viltslakteri ekonomiskt ska gå ihop, jämfört med att sälja fågeln direkt efter jakt. Detta pris är 20 kronor per fågel jämfört med 41 kronor som man får om man förädlar den ett steg.

Arbetet ger även läsaren inblick i olika uppfödningssätt och dess olika svårighetsgrader och diverse problem med en fasananläggning.

SUMMARY

This study treats the possibility of breeding mallards and pheasants on our own farm, Björnslund. From the beginning I considered to breed them from eggs to adults but after visiting several breeders I changed my mind. It seemed to be a lot of work with no economic profit in comparison with buying already hatched birds and then feed them to adults. If the business shall be profitable I have to be sell the hunting for the birds and then sell the dead birds to game purchasers. There are also calculations that show which price you have to charge for the hunting that will give a positive result.

Another possibility is to own a slaughterhouse and sell the meat to restaurants and supermarkets. But this is not a profitable business either, because of permissions that are too expensive, about 100 000 Skr a year. In the study there are calculations that illustrate the amount of birds that has to be slaughtered during a year to give economic winning of this project.

The study also treats different kinds of breeding, its difficulties and also other troubles that affect the breeding of pheasants.

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Anledningen till att jag valt detta examensarbete är att vi har en gård med små byggnader där det förr varit hundkennel. Stallarna står nu tomma och för att det ska kännas roligt att underhålla byggnaderna vill man gärna att de ska fylla någon funktion på gården. Gården är belägen i nordvästra Skåne mellan Kävlinge och Landskrona. Boningshus, stall och loge är kringbyggda med en liten gårdsplan i mitten. Bakom stallet ligger en loge som har måtten 20x8 meter och det är i denna loge som en uppfödning är möjlig. Voljärerna ska ligga i sydlig riktning med ena sidan mot stallets baksida där det nu finns en grusplan som inte används. Löpgårdarna ska ha en bredd på fyra meter och det är plats till 30 meter i total längd, man får då dra ifrån de fyra meter som yttergården tar. (Se bilaga 1, karta över Björnslund och bilaga 2, ritning över voljärerna).

1.2 SYFTE

Jag är intresserad av fasan- och gräsandsuppfödning och genom att göra ett examensarbete på lantmästarprogrammet har det varit möjligt att undersöka detta närmare. Visar det sig att detta verkar vara lönsamt så finns möjligheterna till start av uppfödning. Detta borde vara lönsamt eftersom byggnaderna redan finns. Mina förhoppningar är att föda upp fasankycklingar och gräsandsärlingar från ägg till utsättningsklara fåglar. Dessa ska sedan jagas genom säljjakter några gånger om året. När viltet är färdigt och insamlat ska de göras färdiga för försäljning till restauranger och livsmedelsbutiker i ett eget slakteri. Det går även att sälja viltet direkt efter jakt, men man får då ut ett lägre pris per fågel.

1.3 AVGRÄNSNINGAR

Jag kommer att avgränsa min undersökning till uppfödningsteknik och byggnadstekniken samt något om förädlingsmöjligheter och ekonomisk vinning. Jag kommer inte att gå in på jaktmetoder och efterfrågan på marknaden för denna sortens jakt.

1.4 METOD

Metoden är litteraturstudie samt studiebesök på fasan och gräsandsuppfödningar.

2 OLIKA UPPFÖDNINGSMETODER

2.1 EGNA AVELSDJUR

De olika uppfödningssmetoderna gäller både fasaner och gräsänder. Mestadels inriktar jag mig dock på fasaner eftersom dessa är betydligt svårare att föda upp.

2.1.1 Egna avelsdjur året om

Det finns flera olika sätt att bedriva fasan- och gräsandsuppfödning. Det mest omfattande och framförallt mest tidskrävande är att ha egna avelsdjur. Dessa djur kan man välja ut ur sin egen uppfödning varje år och ha kvar dem istället för att släppa ut dem på hösten. Detta innebär att du alltid har fåglar att ta hand om.

2.1.2 Fånga in avelsdjuren efter jakt

Något som inte är så tidskrävande är att fånga in avelsfåglar efter jaktsäsongen. Fällorna måste vittjas varje dag och resultatet kan vara mycket varierande. I gengäld har man tomt i uppfödningen 4–5 månader, vilket kan vara skönt och även bra för att minska smittspridningen och öka renhållningen (Strömsjö, Åke). Dessa två sätt är de mest tidskrävande men det billigaste sättet vid uppfödning av fågel. Det är viktigt att man har rationella byggnader, dess storlek har stor betydelse. Oftast är de bättre ju större byggnaderna är. För att få fånga frilevande avelsfåglar efter jaktsäsongen krävs tillstånd av naturvårdsverket. Detta tillstånd är inget större problem att få (Jönsson, Dan). Äggen som avelshönorna lägger kan förvaras i ca 10 dagar i ungefär 10 °C innan kläckningsresultatet blir hämmat. Anledningen till förvaringen är att hönorna lägger ett ägg om dagen.

Exemplet gäller fasankycklingar men är även användbart till gräsandsällingar.

Vi har 100 avelshönor dessa lägger 25–30 ägg per höna som ger 2500-3000 befruktade ägg. Vi vill ha 650 kycklingar som är lika gamla och om äggen har en kläckning på 70 %, måste vi då samla ihop ägg i 9-10 dagar. Dessa läggs sedan i ruvarn och alla kläcks på samma gång. Man måste göra detta för att ha jämnåriga kycklingar i voljerna, vilket är en förutsättning för att det ska bli bra.

2.2 EGEN ÄGGKLÄCKNING

Nästa tillvägagångssätt som är mycket minde tidskrävande men med ganska höga startkostnader, är att köpa in ägg från större producenter och kläcka dessa själv i kläckare. Det finns många olika sorters kläckare på marknaden och i flera olika prisklasser. De kan rymma allt från tio till tiotusen ägg. Tekniken är väldigt varierande och tillbehören många. Ett ägg bör vändas tre gånger om dygnet, därför bör maskinen vara utrustad med mekanisk vändning. Man kan då ställa in antalet vändningar och dess tidsintervaller. Har man mekanisk vändning är det inte heller fel att vända fler än tre gånger per dygn. De två avgörande faktorerna för hur kläckningen skall lyckas är temperatur och luftfuktighet. Dessa två bör därför vara avläsningsbara på någon typ av skärm. Temperaturen mäts i Fahrenheit eftersom maskinerna oftast är tillverkade i USA eller England. Detta är lite jobbigt eftersom vi är vana vid Celsius, men det har den fördelen att Fahrenheitskalan är noggrannare. Det finns en formel som är möjlig att använda för att förstå ungefär vad det blir i Celsius: $\frac{F-32}{9} \times 5$ (Andersson, Göran)

2.2.1 Äggkläckningsrummet

För att maskinerna ska kunna hålla jämn fuktighet och temperatur är det en fördel om även rummet som maskinerna står i har en jämn temperatur och luftfuktighet hela dygnet. Det viktiga är inte temperatur nivån utan bara den är jämn i rummet. Har man möjlighet ska man eftersträva 15 – 17° Celsius och ungefär 65 – 70 % luftfuktighet. (Hellström, Per-Åke)

2.2.2 Ruvmaskiner

Det finns två olika typer av ruvare. Dels en lådruvare där äggen ligger kvar i backarna och kläcks i samma maskin. Dels en skåpruvare där äggen ligger tätare i ställningar och denna ruvare måste kombineras med en kläckare. Till kläckaren, som är ett plant värmeskåp, flyttas äggen när det är tre dagar kvar till kläckning.

Några anser att det är för tidskrävande att genomlysna äggen och att det kan bli rörigt i äggbacken och i skåpruvare är det inte möjligt att göra det. Men det är att föredra en genomlysning av äggen för att se om de är befruktade. Detta för att ge kycklingar och ällingar plats vid kläckning. Denna genomlysning kan göras redan efter sju till åtta dygn. Lysningen görs med en speciell genomlysare som kostar runt 250 kronor (www.nordpost.se) eller med en skarp ficklampa i ett mörkt rum. Ägg som inte är befruktade eller vars foster dött kryssas med en penna, detta för att kunna plocka bort de äggen direkt vid nästa genomlysning. Denna sker efter 20 – 21 dygn samtidigt som äggen läggs över till kläckaren. Fördelen med att ta bort de ägg som är obefruktade eller som har döda embryon är att kycklingarna och ällingarna får bättre plats när de kläcks. De döda äggen kan även explodera och kontaminera de friska äggen vilket påverkar kläckningsresultatet negativt.

Kycklingen/ällingen har en gulesäck som varar i tre dagar, denna gör att de inte behöver mat de tre första dagarna. Kycklingarna/ällingarna ska stanna i kläckaren tills de är torra. Om transporter ska ske bör detta göras den första dagen eftersom de då får två dagar på sig att anpassa sig till sin nya miljö.

Det finns mindre kläckningsmaskiner som man kan köpa i affärer som Nordpost och Claes Olsson, men deras kläckningsresultat är inte tillfredställande. En kläckare för 60 ägg kostar 3285 kronor (Nordpost.se). Det är då bättre att köpa en större Funki kläckare i trä för ca 10 000 ägg, dessa kan kosta mellan 10 000 och 30 000 kronor och kläckresultatet är enormt mycket bättre (Bengtsson, Mats).

I botten på kläckaren ska det finnas vatten i speciella kärl för att få hög luftfuktighet, vilket skalerna måste ha för att inte bli hårda, vilket gör att kycklingen/ällingen inte kommer ut och för att embryon inte ska torka ut. Går det ändå inte att hålla luftfuktigheten uppe kan man lägga i svampar eller tegelstenar i vattenkaren. För att kläckresultatet ska bli bra ska äggen vara rena i skalerna. Detta för att inte hindra syret att komma in men även för att få en jämn temperatur över hela ägget. Smuts på skalerna skrapas varsamt bort med en kniv eller putsas bort med en putsduk. Äggen ska sedan tvättas i en äggtvätt med ett speciellt äggtvättmedel som desinficerar dem. Gör man inte detta finns det risk för att en bakteriehärd uppstår i den varma, fuktiga luften i kläckaren. När sen kycklingen kläcks blir den direkt utsatt för bakterierna.

Figur 1. Äggkläckare 60 ägg, kostar 3285 kr + moms. Hämtad från Nordpost huvudkatalog.

2.3 DAGGAMLA

Det går även att köpa daggamla kycklingar/ällingar. Detta är det vanligaste sättet för den mindre uppfödaren som har som mål att förbättra viltstammen eller inte vill lägga ner någon större investering.

2.3.1 Fostermoder

Den daggamla kycklingen kan hållas utomhus med en fostermoder. Fostermodern är en låda med exempelvis två värmelampor och en rastgård utanför. Lamporna ska ge 35 °Celsius, är temperaturen för låg lägger kycklingarna sig i en stor hög och kväver varandra. Är den för hög trycker de mot väggarna eller går utanför. Det är bättre med för hög temperatur än med för låg. Vid för hög temperatur kan alltid kycklingarna lägga sig närmare lampan om det skulle bli kallare, men vid för låg temperatur kväver de varandra eller så fryser de ihjäl. Kycklingarna ska vara i en masonitring, detta för att inga hörn ska uppstå där de kan bunkra sig och kvävas, vilket är vanligt om de blir skrämde. När de blir större tas ringen bort och man sätter avrundningar i hörnen på voljären istället. Fördelen med att ha kycklingarna ute från början är att de kan acklimatisera sig lättare. Nackdelen är att de kan bli sjuka vid dåligt väder vilket gör att stora mängder dör. Andungen klarar sig bra och behöver ingen fostermoder. De är mer tåliga mot klimatvariationer och har lättare för att lära sig att hitta mat själv.

2.3.2 Inomhus

Man bör ha kycklingarna/ällingarna inomhus med en rastgård utomhus, där de har en passage genom en lucka eller dörr. Detta ger kycklingarna/ällingarna möjlighet att gå in vid dåligt väder och samtidigt kunna vara ute och bli vana vid klimatet och utemiljön. Rastgården ska vara gjord av grus som är lättdränerad så det inte blir vattensamlingar vid regn. Inomhus ska det vara sand eller kutterspån som är torrt och varmt. Det är att föredra att ha gjuten yta under ströet i stallet så att det kan spolås av och desinficeras efter säsongen.

2.4 UTSÄTTNINGSKLARA

Det lättaste alternativet är att köpa utsättningsklara fåglar och låta dessa gå i en voljär vid utsättningsplatsen. Detta för att de ska kunna lära sig ljud och dess faror. När de sen har acklimatiserat sig öppnar man dörren, men man låter dem fritt gå ut och in och använda voljären som de vill. När de inte söker skydd i voljären bör man montera ner den så att den inte lockar till sig rovdjur, vilket den lätt gör annars. Voljär är en bur med nättak över och när man pratar om vilda fåglar i bur är det voljärer man menar. Gräsänderna sätts ut direkt i de dammar som det är tänkt att jakten ska bedrivas i. Det

är bra om man sätter ett staket i en halvmåne runt stranden där man fodrar gräsänderna. Detta för att förhindra att rävar och katter ska kunna komma åt dem från land.

2.5 GRÄSÄNDER

Vad som skiljer sig mellan gräsandsuppfödning och fasanuppfödning är att gräsandsäggen ruvas något längre tid, ca 26 – 27 dygn istället för fasanens 25 dygn. I ruvarn ska kycklingen ha 60-65 % luftfuktighet vilket ska höjas något vid kläckning, medan ällingen vill ha 70 % luftfuktighet i ruvarn och när det är dags för kläckning ska man försöka höja luftfuktigheten så mycket som möjligt. Detta är oftast väldigt svårt och det underlättar att lägga in fuktiga svampar i kläckaren. Ällingarna är mycket mer tåliga och antalet döda vid uppfödningen bör inte ligga på mer än fem procent efter tre veckor. Vad gäller fasaner är det normalt att dödligheten ligger mellan fem och tio procent.

Man ska inte blanda fasankycklingar och gräsandsällingar eftersom ällingarna är väldigt glada för vatten och de springer gärna mellan vattnet och fodret hela tiden. Detta gör att maten blir blöt och risken för bakterier blir större. Den första tiden kan man med framgång låta ällingarna gå på nät, givetvis så finmaskigt att inte deras fötter går igenom. Detta gör att de inte förorenar vattnet med mat och inte heller med smuts och avföring. I utomhusgården ska det finnas en damm för att de ska trivas och för att deras fjäderdräkt ska bli van vid vatten. De måste även ha tillgång till vatten för att kunna fetta in sig. Annars kan det hända att när ällingarna kommer ut i vattnet så är inte deras fjäderdräkt van vid vatten och de drunknar eftersom fjäderdräkten inte är infettad. Fettet kommer från en fettkörtel som sitter ovanpå ryggen intill stjärtfjädrarnas fäste. Gräsänderna är klara för utsättning efter två till tre veckor.

3 SJUKDOMAR OCH ROVDJUR

3.1 SJUKDOMAR

Det finns många sjukdomar som man kan råka ut för i sin fasanuppfödning. De flesta av dem uppkommer genom bristande hygien. De tre vanligaste som jag skriver mest om är Coccidios, Gapmask och E-colibakterier. Men det finns många sjukdomar som kan drabba en uppfödning eftersom fåglarna går ute och de kommer då i kontakt med vilda fåglar och dess spillning.

3.1.1 Coccidios

Den vanligaste sjukdomen är Coccidios. Det finns fem olika arter av coccidios som är vanliga. Coccider är encelliga organismer som lever som parasiter i djurets tarm. Fasanen tar upp smittan genom födan och i matsmältningskanalen frigörs sporer och förökningen blir våldsam. Kycklingen får diarré och blir genom det uttorkad. Sjukdomen ger ofta hög dödlighet hos mindre kycklingar. För att undanhålla coccidios ska man vara noggrann med renlighet och hålla ströbädden torr. Har man fått en infektion ska man rengöra stallet med högtryckstvätt och mycket vatten, detta för att spola bort de flesta äggen. Det går aldrig att få stallet helt tomt på coccidierna, vilket gör att de nyinsatta kycklingarna får i sig bakterierna. Har man gjort en noggrann rengöring så blir det bara små mängder kvar av coccidierna, vilket gör att kycklingarna blir mer toleranta istället för sjuka. För att motverka ett utbrott när sjukdomsfall har visat sig på anläggningen ger man koccidiostatika i dricksvattnet.

3.1.2 Gapmasksjuka

Gapmasken är en parasiterande rundmask. Namnet gapmask har den fått genom att sjuka fåglar gapar för att få luft eftersom rundmasken sitter fast i fågelns luftrör. Masken producerar ägg som sedan hostas upp och sväljs i matstrupen. Äggen följer med spillningen ut och efter ungefär två veckor har nya larver bildats som nya individer får i sig. Insekter och daggmaskar får även de i sig äggen och genom att äta dessa får kycklingarna i sig gapmasken på detta sätt också. Daggmasken är den vanligaste mellanvärden och för att hålla den borta ska man kalka marken under voljären till pH över sju. Gapmasken är den vanligaste parasiten och den är omöjlig att undvika i utomhusvoljärer. Smittade fåglar måste ges maskmedel genom dricksvattnet för att inte dö.

3.1.3 Colibakterier

Proteinrikt foder till daggamla kycklingar gör att de får förstoppning, vilket medför att tarmens egna kolibakterier förökar sig. Kycklingen får då diarré av den ökade bakteriehalten och drabbas sedan av uttorkning. Man kan undvika detta genom att blanda in penicillin i dricksvattnet.

3.1.4 Fjäderhackning och andra hackangrepp

Dessa beteende är vanliga på fåglar i fångenskap. Dels för att utsatta individer inte kan komma undan och dels för att fåglarna har så lätt att få föda. I vilt tillstånd gör de födosök nästan hela dagen men i voljärerna blir det många timmar med ingenting att göra. För att förhindra fjäderhackning och dylikt måste fåglarna ha något att fördriva tiden med. Det är bra att ge fåglarna grönsaker men även att lägga in hela grenar där kycklingarna kan gå och leta efter insekter. Större grenar och buskar ger även skydd och en naturligare miljö. Hackangrepp och fjäderplockning gör det även svårare för fasanerna att få bra höjd i flygningen då de släps fria. Vid jakt vill skyttarna skjuta så höga fasaner som möjligt och fjäderhackning kan därför bli ett stort problem.

3.2 ROVDJUR

Fasaner i voljärer är eftertraktad mat för rovdjur. De är lätta att upptäcka och kan dessutom inte komma undan. Detta gör dem till hjälplösa och lätta villebråd. Taket på voljärerna måste bestå av mjukt nät t.ex. sådant som används till körsbärsträd, det finns även speciella voljärnät att köpa i Danmark (Bengtsson, Mats). Detta för att inte rovfåglar ska slå kycklingarna, men även för att fasanerna inte ska skada sig när de blir rädda för någonting och flyger mot taket med huvudet. För att hålla grävling och räv utanför ska man försänka nätet ungefär 50 centimeter ner i marken. Man kan också lägga betongplattor runt voljären. De flesta uppfödningar har också en plåt som går en halv meter upp från marken, detta för att inte rovdjur ska bita sig igenom näten. Många rovdjur kommer att smyga runt anläggningen för att leta efter ingångar och det är då klokt att ha någon typ av fälla i anslutning till voljärerna. En känslig fråga är de katter som har blivit mer eller mindre förvildade. För att lyckas måste även de elimineras på ett eller annat sätt. När fasanerna sätts ut måste de förstå att hålla sig skymda annars är de väldigt lätta byten för rovfåglar. Detta problem är inte så lätt att göra något åt eftersom man inte får skjuta rovfåglar, men man kan vid stora fasanuppfödningar få tillstånd att fanga dem i fällor och släppa ut någon annanstans. Resultatet av detta är tveksamt och något som då kanske ger bättre utdelning är att låta äldre fåglar varna och därmed lära de yngre när fara är i sikte. För att detta ska ge resultat måste voljären stå på det stället där fåglarna ska släppas ut en längre tid, så att de lär sig sina naturliga fiender utan att behöva dö av att göra ett misstag.

3.3 DETALJER SOM GÖR ATT EN ANLÄGGNING ÄR BÄTTRE ÄN ANDRA

- Värmelamporna måste gå att reglera i höjd för att kunna ändra värmen.
- Första veckan ska vattnet bytas 4-5 gånger om dagen sedan minst en gång om dagen.
- Foder ska bli uppätet varje dag och överblivet foder ska slängas.
- Ju mer sol i voljäreerna desto bättre trivs fasanerna.
- Sanden i förgården skall bytas varje år eller om sjukdom uppkommer.
- Ju mer vegetation det finns i voljären desto bättre.
- Taknätet ska ej kunna skada fasanerna.
- Ha fostertuppar som är en vecka äldre vilka lär ut var mat och vatten finns. Man använder dessa för att lära fasanerna att sätta sig i träd på natten för att inte markpredatorer ska komma åt fasanerna.
- Uppstår gapmask så ska marken plöjas under voljären för att minska daggmaskförekomst.
- För att hålla daggmasken borta kalkar man marken så att pH kommer över sju.
- För att inte colibakterier och coccidios ska bryta ut måste högsta hygien hållas.
- Vid utbrott av sjukdomar ska medicinering ske.
- Man bör inte medicinera i onödan då det påverkar fåglarnas immunförsvar.
- Hackangrepp ökar ju ljusare man har i innergården. Direkt solljus i innergården är förödande.
- Taknäten ska rullas ihop på vintern för att inte anläggningen ska gå sönder av stort snöfall.

(Personliga samtal med Jönsson, Dan)

4 HUR VILTVERKSAMHETEN PÅ BJÖRNSLUND SKA SE UT

Efter att ha varit på besök på Skabersjö gods som är en stor utsättare av fasaner och gräsänder, fick jag insikt om hur mycket arbete det var och hur mycket som kan gå fel. Min tanke var från början att jag skulle ha avelshönor, kläcka ägg själv och föda upp till utsättningsklara fåglar. Men när inte ens Skabersjö gods gör allt själv kändes det ganska dumdrigt att börja i full skala.

4.1 BJÖRNSLUNDS VOLJÄRER

Björnslunds fasan- och gräsandsuppfödning ska börja med att köpa in daggamla kycklingar och ällingar för att sedan föda upp dessa till sju respektive tre veckors utsättningsklara fåglar. Anläggningen ska börja med att föda upp 2000 fasaner och 1000 gräsänder, vilka ska sättas ut på den egna marken. För att kunna sköta anläggningen rationellt ska inomhusgården byggas i en större loge som nu används som lagerlokal på vintern. Detta ger bra möjligheter till bra fodertillförsel och övrigt. Nackdelen är att innergården måste tas bort på vintern. Men detta är inget större problem utan man bygger hus som är fyra gånger fyra meter och en takhöjd på två meter, vilket gör det möjligt att flytta bort dessa under vintern. Hela innergården är byggd av spontade bräder vilket gör det dragfritt.

Första veckan används wellpapp som underlag, och kycklingarna går i en masonitring för att de inte ska bunta sig i hörnen. Som värmekälla används tre värmelampor. Dessa ska ge sådan värme att när man gör sista kontrollen på kvällen ska kycklingarna/ällingarna tycka att det är för varmt under själva lampan. Detta har man som marginal om det skulle bli kallare under natten så de inte fryser eller ligger ihjäl varandra. Det ska alltså vara en fri yta under lampan på ungefär fyra decimeter som ger dem möjlighet att få mer värme om det skulle bli kallare under natten.

Efter en vecka tas ringen bort och ersätts med avrundade hörn. Man tar samtidigt bort wellpappen och ersätter den med kutterspån. Samtidigt som detta byte sker öppnas luckan till förgården. Förgården är takförsedd med plåt och på marken är det sand som underlag. De övriga tre sidorna är nät. Kycklingarna/ällingarna ska låsas in varje natt innan mörkrets infallande och måste släppas ut när det ljusnar. Förgården är fyra gånger fyra meter och med 2,5 meters höjd.

Efter två veckor öppnas dörren till rastgården. Rastgården ska vara gräsbevuxen, ju mer vegetation det finns i den desto bättre. God vegetation ger mer insekter som är bra animaliskt protein och den ger även kycklingarna sysselsättning vilket minskar hackangrepp. Rastgården är 20 meter lång, 4 meter bred och 2,5 meter hög. Taket består av voljärnät som inte kan skada fasanen. Nätet på väggarna är gjort av stål, men

längst ner ska det vara en plåt för att ge skydd mot markpredatorer och även för att ge vindsydd. Plåten ska vara 0,5 meter hög. Kycklingen stängs fortfarande in på natten men nu stängs det bara mellan förgård och rastgård. Under dessa två veckor som de vistas både ute och inne, har de mat och vatten ute och inne.

Efter tre veckor stängs de ute helt och hållet. Deras inomhusvistelse är slut och de har nu tillträde till utegården med tak och rastgården utan tak hela dygnet. När kycklingarna är sex veckor sätts de ut i en hage. Hagens uppgift är endast att hålla markpredatorer borta. Höjden på sidorna är 1,5 meter vilket gör det möjligt för fåglarna att lätt flyga över. I hagen får fasanerna mat och vatten i en vecka. Under denna vecka föser man in fasanerna i buren varje kväll för att de ska känna trygghet där. Efter en vecka sätter man ut vatten och mat utanför och då slutar man även att ta in fasanerna på kvällen. För att sen kunna flytta ut fasanerna till de olika jaktmarkerna måste mat och vatten flyttas längre och längre bort från utsättningsplatsen och till slut endast finnas i jaktreven. På själva utsättningsmarken jagas aldrig på grund av att här ska fasanen känna sig trygg. Detta gör att den flyger hit efter att ha blivit jagad vilket leder till att ett spill med utflugna fasaner från den egna marken minskar. Jakterna på fasanerna och gräsänderna kommer att bedrivas som säljjakter. Fasanerna finns i olika skogsdungar och man omringar dungen med skyttar. Sedan går drevkarlar med hundar igenom dungen och fasanerna blir då skrämde och flyger över skyttarna som skjuter fasanerna.

I en voljär som ovan har beskrivits finns plats till 700 kycklingar/gräsänder vilket gör att det behövs tre sådana voljäer. Till gräsänderna kommer att byggas två voljäer, dessa måste vara försedda med rinnande vatten för att ällingarna ska kunna producera fett på fjädrarna så att de kan flyta när de kommer i vatten. I övrigt är det inget som skiljer dessa voljäer från fasanernas. Ällingarna får tillgång till rastgården med vatten redan efter fem dagar men de stängs in i innergård och förgård på natten tills de är 10 dagar gamla. Efter det får de inte komma in mer utan är i förgård och rastgård hela tiden. Efter tre veckor sätts ällingarna ut i de olika dammarna, där de sedan kommer att jagas. Gräsänderna jagas genom att man ställer ut skyttar runt om en damm. När dammen är omringad skrämmer man upp änderna och skyttarna skjuter på dessa när de flyger över dom.

4.1.1 Foder och vatten

Första veckan ska vatten och foder bytas ofta. Vattnet måste bytas minst fyra gånger om dagen för att hålla nere bakterietillväxten i vattnet. Detta för att det är så varmt i rummet. Fodret köps från Svenska Foder i 30 kg säckar och kostar för fågelstartfodret som används de första veckorna, 159 kr + moms per säck. Första veckan ska fodret bytas ofta och det är därför inte lönt att ha någon stor foderautomat eftersom man då måste slänga mycket foder. Det är en fördel att ge kycklingar/ällingar mat på fat första veckan för att de lättare ska hitta maten. Andra veckan går man över till foderautomat som rymmer ca 10 kg. Efter fyra veckor byter man foder till fågelväxt som kostar 153 kr + moms per säck, då byts även foderautomaten till en större som rymmer 20 kg men som ser likadan ut som den första. Det är nu bra om man kan strö lite spannmål i rastgården för att fåglarna ska lära sig att äta det. En mindre inblandning av spannmål i fodret börjar efterhand för att fåglarna vid utsättningen ska vara vana vid detta. När utsättning sker övergår man helt till spannmål.

Figur 2. Foderskål som används första veckan. Kostar 23 kr + moms. Hämtad från Nordpost huvudkatalog.

Figur 3. Foderautomat som används 2:a – 4:e veckan och sedan byts mot en större likadan. 10 kg automat kostar 61 kr + moms. 20 kg automat kostar 78 kr + moms. Hämtad från Nordpost huvudkatalog.

Vattenautomaten måste vara utformad så att inte kycklingar/ällingar kan drunkna i den. Tror man att sådan risk föreligger kan man lägga i små stenar i drickrännan när kycklingarna/ällingarna är små.

Figur 4. Vattenautomat finns i storlekarna 1-10 liter och kostar 13-31 kr + moms Hämtad från Nordpost huvudkatalog.

Fasaner och gräsänder skiljer sig något vad gäller vikt och ruvtid. Men den stora skillnaden är tiden som de måste vistas i voljäreterna. Gräsänderna klarar sig därför mycket bättre ute i det vilda, detta för att de är omgivna av vatten nästan hela tiden. I

vattnet kommer inte rovdjur åt fåglarna på samma sätt som på land. Nedan finns tabell 1 som sammanför viktiga siffror.

Tabell 1 Tider och vikt.

	<u>Fasan</u>	<u>Gräsand</u>
Ruvtid	25 dygn	26-27 dygn
Tid i voljär	6-7 veckor	2-3 veckor
Vikt vuxna djur	Tupp 1,3-1,5 kg	Hane 1,0-1,2 kg
	Höna 0,8-1,5 kg	Hona 0,9-1,0 kg

5 PROBLEM

5.1 GENERELLA PROBLEM

En fasan eller gräsand måste vara 21 veckor gammal vid jakt och man bör inte jaga oftare än var tredje vecka. Detta för att fasaner och änder inte ska flyga från markerna och 21 veckors ålder gäller för att fågeln ska vara riktigt fullfjädrad. Det blir då inte mer än fem jakter på en jaktsäsong. Ungefärligt antal vilt som man skjuter jämfört med vad man sätter ut bör ligga på 50 procent. Kommer man inte upp i 50 procent måste man börja undersöka var fåglarna tar vägen och försöka åtgärda detta. Anledningarna till att man inte kommer upp i mer än hälften skjutna fåglar av de utsatta är många. Några orsaker kan vara följande: (Jönsson, Dan)

- Rovfåglar och rovdjur.
- Överkörning på järnväg och väg.
- Utvandring från marken.
- Sjukdomar, oftast vid mycket regn.
- Dåliga skyttar.
- Dåliga apporthundar som inte hittar allt vilt.
- Fel uppläggning på jakten, fel jaktmetod.
- Mänskliga störningar då det inte är jak t.ex. ryttare och folk med lösa hundar.

5.1.1 Problem specifika för vår gård

Det går en järnväg och en bäck genom vår gård. Järnvägen är en stor fara för fasanerna eftersom de går upp på banvallen och äter grus och de står gärna på rälsen och solar och när tåget kommer hinner inte fasanerna undan och de blir då överkörda. Detta kan leda till enorma förluster. För gräsänderna är det bäcken som är problemet. Vanligt är detta problem om änderna blir störda av något rovdjur t.ex. en räv eller mink. Det är lätt att de då vandrar ner i bäcken och flyter iväg med strömmen. Någon åtgärd mot detta är svårt men man måste försöka hålla efter mink och räv genom jakt och fällor.

6 VILTSLAKTERI

Ett viltslakteri ska vara uppbyggt som ett konventionellt slakteri. Jag har gjort en kalkyl på ett 200 m² stort slakteri och som förebild är ett viltslakteri som jag tittade på vid besök hos Lars Einarsson i Borgeby. För att förstå hur ett sådant slakteri är uppbyggt beskriver jag rummen och dess olika funktioner. (Bilaga 3 är en ritning på viltslakteriet.)

6.1 SLAKTERI

I själva slakteriet kommer fåglarna in direkt efter jakt. Man plockar dem med en typ av maskin som drar av fjädrarna. Sedan sugs fjädrarna ut med en fläkt till en kontainer. Denna plockare tar bort alla fjädrar på fasaner men till gräsänder behöver man en gummiplockare som tar bort det sista dunet. Tama fåglar måste skållas och sedan blötplockas i en annan typ av plockare. Det ska i denna lokal finnas en maskin där man kan destillera knivarna. I denna ska alltid finnas 75 ° vatten. Fläkten i slakteriet ska vara en utsugsfläkt som skapar undertryck. Efter plockning sker urtagning vilket också måste göras i denna lokal. Intill slakterirummet skall finnas en avfallskyl där slakteriavfallet ska kylas ner innan det läggs i det speciella avfallskärlet. Det skall även finnas ett städrum intill slakterirummet.

Bild 5. Från Borgeby viltslakteri, slakteriavdelningen.

6.2 HÄLSOGÅNG

För att ta sig mellan slakteriet och stycklokal måste man passera genom en hälsogång, där man även byter kläder och skor. Detta för att inte sprida sjukdom och bakterier mellan rummen. I hälsogången ska finnas en toalett som bara de i slakteriet får använda. Gången går från omklädningsrummet med dörrar ut i stycklokal och slakterilokal.

6.3 STYCKLOKALEN

Här sker det en kontroll av de hela fåglarna så att det inte sitter några fjädrar kvar på dem. Samtidigt som fjäderkontrollen sker spolas fågeln ren från blod. Det är viktigt att inte ha för högt tryck på vattnet eftersom det kan fördärva köttstrukturen. Vattnet ska vara kallvatten av dricksvattenkvalité. De produkter som ska säljas benfritt såsom fasanfilé eller andbröst benas ur här. I detta rum sker även paketering av viltet. Detta kan göras i de förpackningar som konsumenten själv önskar, men det vanligaste är vakuumpförpackning. I detta rum finns vakuumpförpackare och ett antal styckbänkar. Det ska även finnas en knivdestillerare här. Fläkten i stycklokalen ska skapa övertryck så att den inte drar in fjädrar och bakterier från slakteriet. Intill stycklokalen ska det finnas en livsmedelskyl där produkterna ska ligga och sakta kylas ner innan de kan frysas eller säljas till konsument.

Bild 6. Från Borgeby viltslakteri, styckavdelningen.

6.4 FÖRSÄLJNINGS OCH FÖRVARINGSLOKAL

Det är här som kunderna kommer i kontakt med viltet. I detta rum finns frysboxar med de olika produkterna. Varje frysbox har en mätare där man lätt kan se temperaturen i boxen, dessa måste kontrolleras varje dag. Till det här rummet finns en dörr direkt till livsmedelskylen, en personaldörr ut, en till omklädningsrummet, även

en dörr till kontoret och slutligen en dubbeldörr där de färdiga produkterna förs ut från slakteriet.

6.5 OMKLÄDNINGSRUM

I omklädningsrummet måste finnas en dusch och en toalett. Denna toalett får endast användas av dem som jobbar i stycklokalen och försäljningslokalen. Detta för att inte de ska komma i kontakt med slakteriets personal.

6.6 KONTOR

Kontoret kan även kombineras med ett kök och fikarum till personalen.

7 TILLSTÅND

7.1 TILLSTÅND FÖR HÄGNAT VILT

För att starta upp en fasan- och gräsandsuppfödning krävs tillstånd. Detta krävs om vill ha en vild ras i fångenskap. Ansökningsblanketten (bilaga 4) som ska fyllas i ser likadan ut för alla vilda djur från hjortar till fasaner. Ansökningsblanketten har jag fått från kommunen. Ansökan om vilthägn söks hos länsstyrelsen. När ansökan är godkänd och voljäreterna byggda kommer länsveterinären ut och kontrollerar anläggningen. Har en anläggning väl blivit godkänd är den alltid godkänd enligt nuvarande regler, men dessa är under process och det är möjligt att anläggningen måste bli besiktad årligen.(Jönsson, Dan)

7.2 SLAKTERITILLSTÅND

Om man ska förädla det skjutna viltet och slakta det hemma måste man följa livsmedelsverkets föreskrifter. Det finns speciella sådana för slakterier under 10 000 fjäderfä per år. Dessa krav är ej så höga som för övriga slakterier men inskränkningen av försäljningsmöjligheterna är stor. Man får bara sälja viltet direkt till konsument på sin egen gårdsbutik, till torghandlare och man får även slakta för eget bruk. Du får däremot inte sälja till affärer, restauranger och vilthandlare. Vill man sälja till dessa rörelser så är det andra högre krav på slakteriet. Kraven är likvärdiga med vilket slakteri som helst även om man slaktar under 10 000 fåglar. Detta gör att kostnaderna blir höga eftersom kvantiteterna är små.

Föreskrifterna har skickats efter från kommunen eftersom jag var intresserad av att förädla och sälja till restauranger. Man kan även hitta dem på internet under; Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan hantering av frilevande vilt; SLVFS 1994:40 (H 196). Om man ska bedriva ett slakteri måste man kontinuerligt skicka in prover från slakteriet och proverna är följande:

- Hållbarhetsprov av livsmedlet, kostnad 500 kronor. Detta ska lämnas till Alcontroll i Malmö.
- Renhetsprov på arbetsbänkar ska tas kontinuerligt, likaså ska det lämnas in uppgifter på alla temperaturer i slakteriet. Slakteriavfallet måste hämtas i en speciell plåtlåda vilket kostar 500 kronor i hämtningsavgift och 1,50 kronor per kg avfall. Vill man lämna sitt livsmedel till restauranger, butiker och andra viltgrossister måste man betala in en avgift på 100 000 kronor.(personligt samtal med Einarsson, Lars)

8 DISKUSSION

Hur är möjligheterna till uppfödning och utsättning på Björnslunds gård?

Jag har kommit fram till att möjligheterna till en fågeluppfödning på vår gård är fullt möjlig. Ekonomiskt sett går allt väldigt bra om du bara lyckas att sälja fåglarna för 250 kronor styck. Jag har räknat med att ta ut en relativt hög timlön men även ett jaktarrende för 200 kronor per hektar, vilket är högt. Tyvärr visade det sig att ett viltslakteri inte är lönsamt förrän enorma mängder fågel tas om hand. Det här resultatet var inte oväntat, men jag ville ändå göra djupare granskningar för att få mer klarhet i det.

Efter att fågeln är skjuten är det bäst att sälja den direkt efter jakt. Jag kommer inte att börja med att föda upp fasaner och gräsänder nu direkt, utan istället sätta ut gräsänder som är några veckor gamla och genom jakt på dessa bygga upp en etablerad kundkrets av jägare. Jag har även genom mitt examensarbete skapat kontakter som gör det lättare att börja som uppfödare. Jag har även möjlighet att vara på praktik på anläggningen i Osby Naturbruksskola. För att lyckas med en fasan och gräsandsuppfödning måste man jobba i en anläggning och få praktiska råd av erfarna yrkesmän.

9 REFERENSER

9.1 LITTERATUR

- Olsson, R. 2002. Höns. Ankor och gäss handbok för nykläckta lantrasägare. Sätt och Tryckcenter i Klippan AB. Klippan.
- Andersson, G. 1998. Uppfödning av fälthöns och änder. Kristianstads boktryckeri AB. Kristianstad.
- Axgren, H-O. 1997. En bok om prydnadsfasaner. PAVO förlag HB. Romelanda.
- Björn, A., Hedman, T. 1996. Friska fjäderfän för yrkesuppfödning och för hobby. Samhall Brahe AB. Linköping
- Jönsson, B., Torstensson, P., Westregren, J. 1984. Fältvilt 2 Skötsel och jakt. Svenska jägareförbundet. Esselte Herzogs, Uppsala.
- Lindgren, N-O. 1977. Fjäderfänas hälsovård. LTs förlag. Stockholm.

9.2 KOMPENDIUM

- Mauléon Larsson, S. 2002. Egen uppfödning i kombination med legoruvning åt andra uppfödare. Fjäderfäkurs 5p. Alnarp.
- W Hellström, P-Å. 2000. Fältfågel för jakt och försäljning. Examensarbete lantmästareprogrammet. Alnarp.
- Strömsjö, Å., Björklöf, E. 1985. Fasan och Rapphöna uppfödning och vård.

9.3 TIDSKRIFTER

- Christoffersson, S. 2004. Uppfödning & utsättning. Svensk jakt. Nr 4. s 34-49
- Frylestam, B. 1986. Utsättning av fasaner fråga om planering. Jakt & jägare, kring lägerelden. Nr 11-12. s 17-18.
- Frylestam, B. 1986. Fälthönskycklingar och insekticider. Jakt och jägare, kring lägerelden. Nr 7-8. s 11
- Borg, K. 1984. Fasanuppfödarens gissel. Svensk jakt. Nr 4. s 282-283.

9.4 STENCILER

- Lindblad, J. Föreläsning 16/3 2004. Fjäderfäsjukdomar förorsakade av mikroorganismer. Alnarp.

9.5 BESTÄMMELSER

Livsmedelsverket. SLVFS 1994:40. Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan hantering av frilevande vilt.

9.6 KATALOGER

Nordpost Huvudkatalog. Nr 54. 2003.
Svenska Foder fågelfoder. 2004.

9.7 PERSONLIGA MEDDELANDE

Jönsson, Dan, Jägmästare Skabersjö gods, Svedala, mars 2004.
Einarsson, Lars, Viltslakteriägare, Borgeby, mars 2004.
Bengtsson, Mats, Fasanuppfödareansvarig Osby naturbruksgymnasium, Osby, mars 2004.
Pålsson, John, Lantbrukare och fasanuppfödare, Dösjebro, mars 2004.
Lövgren, Jenny, Miljö och hälsa, Kävlinge kommun, mars 2004.
Landén, Kerstin, Miljö och hälsa, Kävlinge kommun, mars 2004.

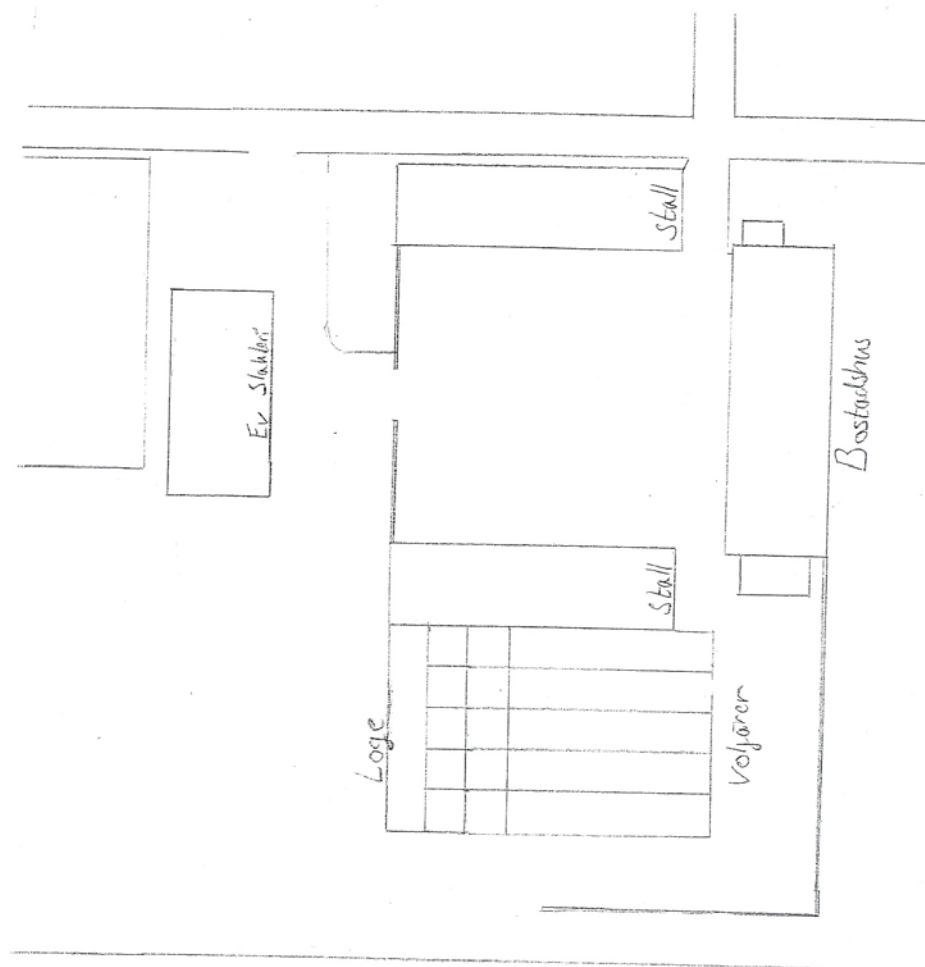
9.8 INTERNET

Borgebyvilt. <http://www.Borgebyvilt.se>. 19 mars 2004.
Nordpost. <http://www.nordpost.se>. 12 mars, 19 mars, 22 mars 2004

10 BILAGOR

Björnslundsgård gårdsbild vy ovan skala 1:500

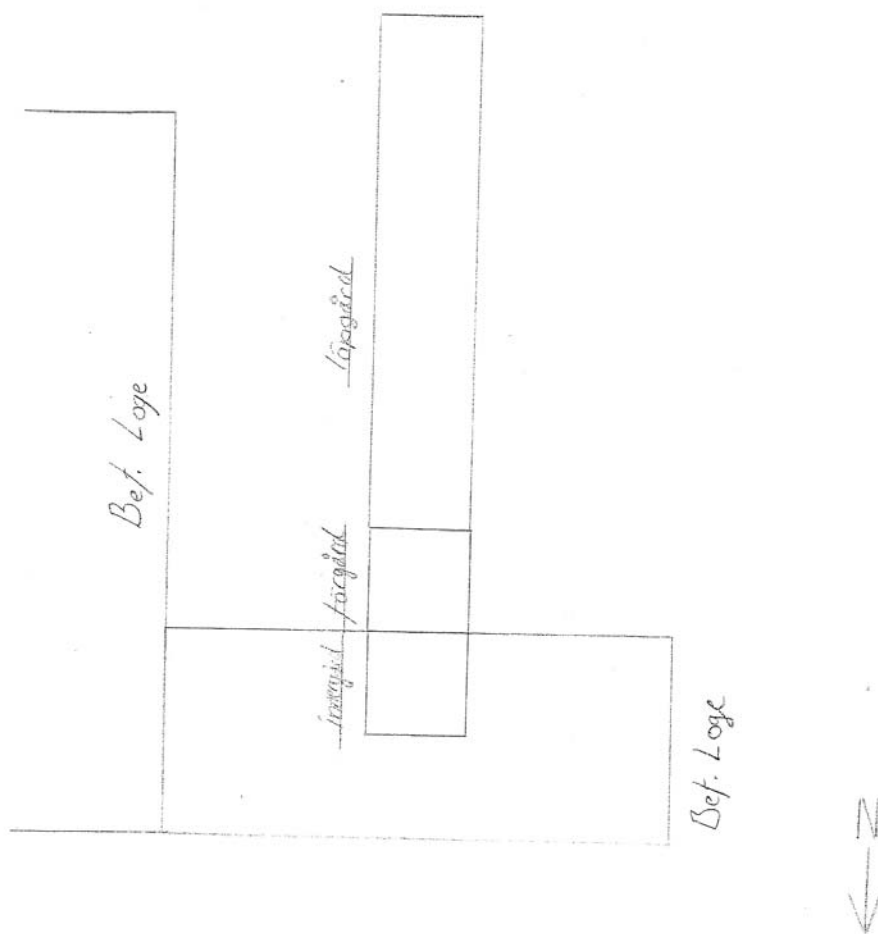
Bilaga 1

← N

Voljär löpgård, förgård och innergård

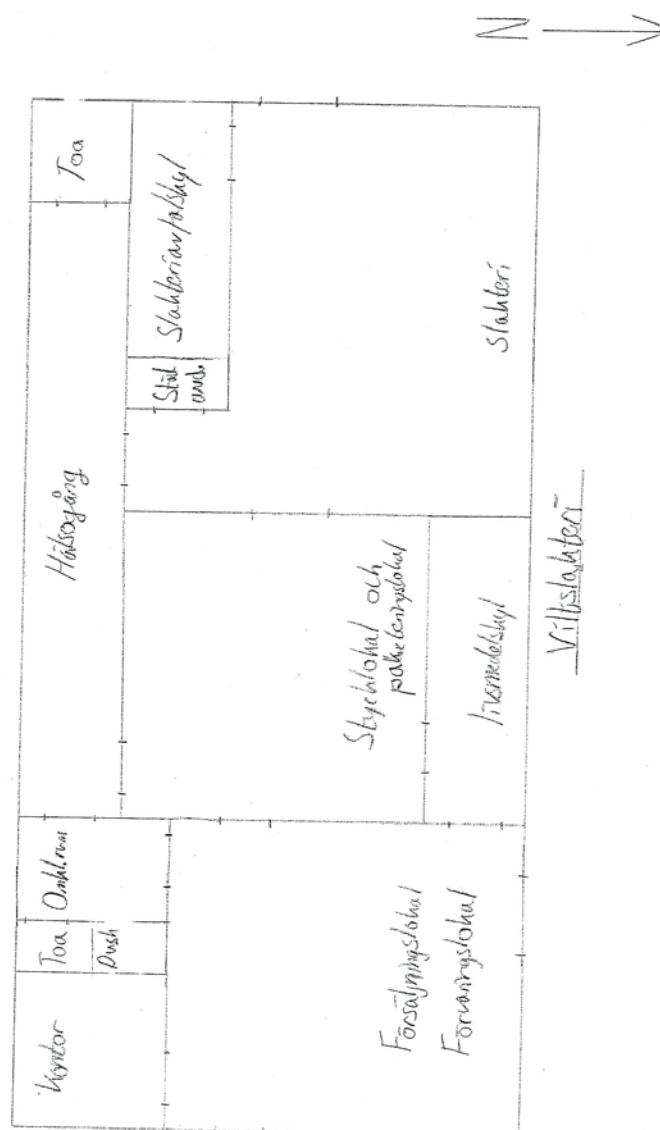
vy ovan skala 1:200 Bilaga 2

Viltslakteri

vy ovan skala 1:100

Bilaga 3

Utförande och material

- rostskyddsbehandlat metalltrådsnät ☐, lägsta höjd.....cm
- annat material..... med en lägsta höjd av.....cm
- höjd från nedersta tråd.....mm, största avstånd mellan trådarna.....mm
- avstånd mellan nätets nedre del och fast mark är högst.....mm och i lös mark (kärrmark el dyl) är nätet/annan ordning försänkt i marken med minst.....mm.

I vatten är stängslet satt till minst 2 dm djup ☐

- stolpar är tillverkade av
- tryckimpregnerat rundvirke ☐ med diameter.....mm och höjd.....cm
- följande material..... och höjd.....
- stolparnas inbördes avstånd är högst.....m
- grindar är tillverkade av samma material och med samma storlek som nät och stolpar ☐ Anm:.....

Övrigt

Stättor – genomgångar för allmänhetens tillträde, färister och grindar har markerats på bifogad karta ☐ Antal.....

Övriga upplysningar (om t ex stagning).....

Fast fångstanordning för förrymda djur finns ☐ Anm.....

Hanteringsanläggning för undersökning/vaccinering/märkning av djur finns ☐

Anm.....

Gårdsslakteri i anslutning till hägnet finns ☐ Anm.....

Finns hydda eller motsvarande i hägnet? ☐ Ja ☐ Nej

System för utfodring och vattengiva?.....

Uppgifter om vilt i hägnet

Arter, antal och kön (avser vilt över ett års ålder)

Art:..... Art:.....

Art:..... Art:.....

Art:..... Art:.....

Övrigt

.....

Datum..... Underskrift.....

Slakterilönsamhet för fasaner och gräsänder uppföda på Björnslund.
Kalkylen är gjord utan arbetskostnad vilket skulle ge ytterligare behov av vilt.

Bilaga 5

Slakterilönsamhet för ett slakteri på 200 kvadratmeter

				Pris	
Intäkter		Enhet	Kvantitet	kronor	Kronor
	Fasaner	st	930	41	38130
	Gräsänder	st	500	41	20500
Summa intäkter					58630
Fasta kostnader					
	Byggnad	kr/år	20	3200000	160000
	Maskiner	kr/år	10	200000	20000
	Tillstånd	år	1per år	100000	100000
	Ränta lån	1	3400000	4%	136000
Summa fasta kostnader					416000
Rörliga kostnader					
	Inköp av fasaner	st	930	20	18600
	Inköp av gräsänder	st	500	20	10000
Summa rörliga kostnader					28600
Summa kostnader					444600
Täckningsbidrag					-385970

Uppgifter är hämtade från Hans Einarssons viltslakteri

Slakterilönsamhet för fasaner och gräsänder, antalet för att gå ihop.
Kalkylen är gjord utan arbetskostnad vilket skulle ge ytterligare behov av vilt.

Bilaga 6

Slakterilönsamhet för ett slakteri på 200 kvadratmeter

				Pris	
Intäkter		Enhet	Kvantitet	kronor	Kronor
	Fasaner	st	9905	41	406105
	Gräsänder	st	9905	41	406105
Summa intäkter					812210
Fasta kostnader					
	Byggnad	kr/år	20	3200000	160000
	Maskiner	kr/år	10	200000	20000
	Tillstånd	år	1 per år	100000	100000
	Ränta lån	1	3400000	4%	136000
Summa fasta kostnader					416000
Rörliga kostnader					
	Inköp av fasaner	st	9905	20	198100
	Inköp av gräsänder	st	9905	20	198100
Summa rörliga kostnader					396200
Summa kostnader					812200
Täckningsbidrag					10

Uppgifter är hämtade från Hans Einarssons viltslakteri

Kalkyl fasan, 250 kronor per skjuten fasan.

Bilaga 7

Fasaner 2000st utsatta					
Intäkter		Enheter	Kvantitet	Pris kronor	Totalt kronor
	Skjutna	St	1000	250	250000
	Kött	St	930	20	18600
Summa intäkter					268600
Produktionskostnader					
Rekrytering djur					
	Inköp Kycklingar	St	2200	21	46200
Foder					
	Start foder	Kg	2420	6,6	15972
	Tillväxt	Kg	2000	6,4	12800
	Vete kross	Kg	1200	1,3	1560
	Hel vete	Kg	30000	1,15	34500
Summa Produktionskostnader					111032
Brutto					157568
Övriga rörliga kostnader					
	Strö	Kg	1000	1	1000
	El	kWt	12000	0,35	4200
	Medicin, desinfektion	st	1	2700	2700
	Marknadsföring		1	10000	10000
	Transporter, telefon		1	2000	2000
	Underhåll inventarier	%	0,05	46480	2324
	Ränta rörelsekapital	1	219256	5%	10963
	Ränta djurkapital	1	46200	5%	2310
Summa övriga kostnader					35497
Täckningsbidrag 1					122071
Arbete + inventarier					
	Arbete	Tim	400	180	72000
	Annuitet inventarier		3415	0,2034	695
	Annuitet bygg inventarier		50119	0,1359	6811
Summa kostnader					79506
Täckningsbidrag 2					42565
Fasta kostnader	Arrende jaktmark	ha	130	200	26000
Summa fasta kostnader					26000
Täckningsbidrag 3					16565

kalkylen tagen från Per-Åke W Hellströms examensarbete.
 Fakta från ändringarna kommer från Dan Jönsson, Hans Einarsson
 och
 Svenska foders fågelfoderkatalog.

Kalkyl fasan, 200 kronor per skjuten fasan.

Bilaga 8

Fasaner 2000st utsatta

Intäkter		Enheter	Kvantitet	Pris kronor	Tot. Kr
	Skjutna	St	1000	200	200000
	Kött	St	930	20	18600
Summa intäkter					218600
Produktionskostnader					
Rekrytering djur					
	Inköp Kycklingar	St	2200	21	46200
Foder					
	Start foder	Kg	2420	6,6	15972
	Tillväxt	Kg	2000	6,4	12800
	Vete kross	Kg	1200	1,3	1560
	Hel vete	Kg	30000	1,15	34500
Summa Produktionskostnader					111032
Brutto					107568
Övriga rörliga kostnader					
	Strö	Kg	1000	1	1000
	El	kWt	12000	0,35	4200
	Medicin, desinfektion	st	1	2700	2700
	Marknadsföring		1	10000	10000
	Transporter, telefon		1	2000	2000
	Underhåll inventarier	%	0,05	46480	2324
	Ränta rörelsekapital	1	219256	5%	10963
	Ränta djurkapital	1	46200	5%	2310
Summa övriga kostnader					35497
Täckningsbidrag 1					72071
Arbete + inventarier					
	Arbete	Tim	400	180	72000
	Annuitet inventarier		3415	0,2034	694,61
	Annuitet bygg inventarier		50119	0,1359	6811,2
Summa kostnader					79506
Täckningsbidrag 2					-7435
Fasta kostnader	Arrende jaktmark	ha	130	200	26000
Summa fasta kostnader					26000
Täckningsbidrag 3					-33435

Kalkylen tagen från Per-Åke W Hellströms examensarbete.

Fakta från ändringarna kommer från Dan Jönsson, Hans Einarsson och Svenska Foders fågelfoderkatalog.

Voljår kostnader Björnslunds gård.**Bilaga 9**

	Meter	Kronor	Antal	Summa kronor
<u>Innergård</u>				
Reglar	68	9,99	5	3397
Råspont	64	45	5	14400
Massonitskiva	2	29,95	5	300
Gångjärn, skruvar och beslag		250	5	1250
Kutterspån				1000
Totalt				20346
<u>Förgård</u>				
Reglar till en sektion	16,6	9,99	11	1824
Nät	4	9,96	11	438
Takplåt	80	100		8000
Plåt nederkant från skroten	2	20	11	440
Grus				1000
Skruv och beslag				1000
Totalt				12702
<u>Rastgård</u>				
Reglar	16,6	9,99	30	4975
Nät	4	9,96	30	1195
Markplåt från skroten	2	20	30	1200
Voljärnät till tak från Danmark	400	18		7200
Skruvar, vinkelbeslag, stolphållare och hålplattor				2500
Totalt				17070
<u>Voljärkostnad totalt</u>				50119
Priserna hämtade från byggmax i Löddeköpinge				
<u>Inventarier</u>				
Foderbricka		21	10	210
Foderautomat 10kg		55	5	275
Foderautomat 20kg		70	5	350
Vattenautomat 3 liters		14	15	210
Vattenautomat 10 liters		28	15	420
Värmelampor		130	15	1950
Totalt				3415
Priser hämtade från Nordpost huvudkatalog				